

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารัชนีได้นำแนวความคิดการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่เกี่ยวข้องหลายแนวคิด มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผล สามารถกล่าวโดยสังเขปได้ดังนี้

แนวความคิดการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

จันทนา จันทโร และศิริจันทร์ ทองประเสริฐ (2540 : 2) กล่าวว่า การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการหมายถึงการศึกษาเพื่อต้องการทราบผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามโครงการนั้น โดยพิจารณาจากการศึกษาด้านการตลาด ด้านวิศวกรรมและการเงินของโครงการเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจของผู้ที่คิดจะลงทุนในโครงการนั้น ๆ การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเป็นเพียงขั้นตอนในระยะก่อนการลงทุนของวงจรพัฒนาโครงการ (Project Development Cycle) ซึ่งเป็นวงจรที่บอกขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ในการบริหารโครงการเป็นลำดับขั้น ประกอบด้วย

1. ระยะก่อนการลงทุน (Pre-Investment Phase) ได้แก่การศึกษาสถานการณ์ต่างๆ ไปเพื่อดูว่าโครงการใดควรจะลงทุนทำเมื่อเลือกโครงการใดแล้วจึงจะทำการศึกษาความเป็นไปได้ หลังจากนั้นจึงประเมินผลโครงการและตัดสินใจลงทุนต่อไป
2. ระยะลงทุน (Investment Phase) ได้แก่การออกแบบด้านวิศวกรรมต่าง ๆ การติดต่อทำสัญญา การก่อสร้าง การรับสมัครพนักงาน และการจัดฝึกอบรมพนักงาน เป็นต้น
3. ระยะดำเนินการ (Operation Phase) เป็นระยะสุดท้ายหลังจากที่ผู้ริเริ่มโครงการได้ลงทุนในโครงการแล้ว หลังจากนั้นผู้ริเริ่มโครงการก็มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและติดตามผลงานเป็นระยะๆ จนกว่าจะสิ้นสุดโครงการ

ชัยยศ สันตวิทย์ (2539 : 10) กล่าวว่า การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการจะเน้นหนักไปใน 3 หัวข้อดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ด้านตลาด (Market Analysis) เป็นการศึกษารายละเอียดของข้อมูลที่นำไปใช้กำหนดเป้าหมายของตลาด คุณลักษณะของตลาด และขนาดของตลาดโดยทั่วไป การวิเคราะห์ด้านตลาดควรประกอบด้วย การบรรยายภาวะตลาดโดยสรุป การวิเคราะห์อุปสงค์ทั้งใน

อดีตและปัจจุบัน การคาดคะเนอุปสงค์ในอนาคต การวิเคราะห์ช่องทางระบบการจัดจำหน่ายทั้งในอดีตและปัจจุบัน และการคาดคะเนส่วนแบ่งตลาดของโครงการนั้น

2. การวิเคราะห์ด้านเทคนิค (Technical Analysis) จะบ่งบอกถึงความเป็นไปได้ด้านเทคนิคและเป็นพื้นฐานในการคาดคะเนต้นทุนของโครงการลงทุน ในการวิเคราะห์ด้านเทคนิคควรพิจารณาถึงคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต ขนาดโรงงาน ท่าเลที่ตั้ง ผังโรงงาน เครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ ความสามารถในการจัดหาวัตถุดิบ แรงงาน ต้นทุนส่วนสูญเสีย และต้นทุนของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ด้านการเงิน (Financial Analysis) จะเน้นหนักในการเตรียมงบการเงินล่วงหน้า เพื่อนำมาประเมินโครงการในเชิงเศรษฐกิจและการกำหนดขนาดเงินลงทุนที่ต้องการ การจัดทำงบการเงินล่วงหน้า (Preforma Statement) จำเป็นต้องนำเอาข้อมูลจากการศึกษาด้านตลาดและด้านเทคนิคมาประกอบการคาดคะเนรายรับและต้นทุนเพื่อทำการตัดสินใจ หากโครงการมีความไม่แน่นอนสูงก็อาจจำเป็นต้องหาข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sensibility Analysis) และถ้าจำเป็นก็อาจต้องทำการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) ประกอบด้วย

ซูชีพ พิพัฒน์ศิริ (2540 : 64) กล่าวว่า การตัดสินใจที่จะเลือกโครงการใดโครงการหนึ่งเพื่อการลงทุน ขึ้นอยู่กับความคุ้มค่าของโครงการนั้นๆ (Project Worthness) โดยวัดได้จากการเปรียบเทียบผลประโยชน์ (Benefit) และ/หรือผลตอบแทน (Return) กับต้นทุน (Cost) ของโครงการทั้งในรูปของการวิเคราะห์โครงการเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ทั้งด้านการเงินและเศรษฐกิจ แต่ประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่ว่าจะวัดหรือนับผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการเหล่านั้นได้หรือไม่อย่างไร ถ้าหากสามารถระบุและวัดผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการเป็นค่าเชิงปริมาณได้ การวิเคราะห์โครงการก็จะปฏิบัติตามวิธีการของการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) แต่ถ้าหากเพียงต้นทุนเท่านั้นที่สามารถระบุและวัดเป็นค่าเชิงปริมาณได้ ในขณะที่ผลประโยชน์ของโครงการไม่อาจวัดหรือยากที่จะวัดเป็นตัวเงิน ได้แล้วการวิเคราะห์โครงการจะต้องอาศัยวิธีของต้นทุนสัมฤทธิ์ภาพ (Cost Effectiveness) โดยการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่ำสุด (Least - Cost Analysis)

Keown , Arthur J and Martin , John D (2545:91) กล่าวว่า ในการตัดสินใจว่าจะเลือกลงทุนในโครงการลงทุนใหม่หรือไม่นั้น จะเน้นที่กระแสเงินสดของโครงการลงทุน ซึ่งกระแสเงินสด

ของโครงการลงทุนนั้นจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการตัดสินใจเลือกโครงการลงทุนนั้น วิธีการที่ใช้ในการประเมินโครงการลงทุนมี 4 วิธีดังนี้

1. ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) คือระยะเวลาที่โครงการจะได้รับจำนวนเงินกลับคืนเท่ากับกระแสเงินสดจ่ายลงทุนว่าจะเร็วมากน้อยอย่างไร ในการตัดสินใจเลือกโครงการลงทุนนั้นจะพิจารณาว่าโครงการลงทุนนั้นใช้ระยะเวลาน้อยกว่าหรือเท่ากับระยะเวลาคืนทุนตามที่โครงการต้องการหรือไม่

2. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value หรือ NPV) คือมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับหลังภาษีของโครงการลงทุนหักด้วยกระแสเงินสดจ่ายลงทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิสามารถแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{ACF_t - IO}{(1+k)^t}$$

โดยที่

ACF_t = กระแสเงินสดรับหลังภาษีในระยะเวลา t

k = อัตราต้นทุนของเงินทุนหรืออัตราผลตอบแทนที่ต้องการ

IO = กระแสเงินสดจ่ายลงทุน

n = อายุของโครงการลงทุน

ถ้า NPV ของโครงการลงทุนมากกว่าหรือเท่ากับศูนย์จะเลือกลงทุน แต่ถ้าหาก NPV น้อยกว่าศูนย์จะไม่ยอมรับโครงการลงทุน

3. ดัชนีกำไร (Profitability Index หรือ PI) คืออัตราส่วนของมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับหลังภาษีของโครงการลงทุนต่อกระแสเงินสดจ่ายลงทุน ดัชนีกำไรสามารถคำนวณได้ดังนี้

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{ACF_t}{(1+k)^t}}{IO}$$

โดยที่

ACF_t = กระแสเงินสดรับหลังภาษีในระยะเวลา t

k = อัตราต้นทุนของเงินทุนหรืออัตราผลตอบแทนที่ต้องการ

IO = กระแสเงินสดจ่ายลงทุน

n = อายุของโครงการลงทุน

ถ้า PI ของโครงการลงทุนมากกว่าหรือเท่ากับ 1 จะเลือกลงทุน แต่ถ้าหาก PI น้อยกว่า 1 จะไม่ยอมรับโครงการลงทุน

4. อัตราผลตอบแทนจากโครงการลงทุน (Internal Rate of Return หรือ IRR) คืออัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับหลังภาษีเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่าย สามารถคำนวณได้จากสมการ

$$IO = \sum_{t=1}^n \frac{ACF_t}{(1+IRR)^t}$$

โดยที่

- ACF_t = กระแสเงินสดรับหลังภาษีในระยะเวลา t
- IRR = อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน
- IO = กระแสเงินสดจ่ายลงทุน
- n = อายุของโครงการลงทุน

ถ้า IRR มากกว่าหรือเท่ากับอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ (k) จะยอมรับโครงการ แต่ถ้า IRR น้อยกว่า จะไม่ยอมรับโครงการ

รูปนา ฉินไพศาล (2542 : 8-17) กล่าวว่า การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นวิธีการหนึ่งของรูปแบบของการวางแผนกำไร โดยอาศัยหลักเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและรายได้ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นเครื่องมือสำหรับกำหนดจุดที่ยอดขายหรือรายได้จะคุ้มกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายทั้งหมดพอดี ถ้าธุรกิจต้องการหลีกเลี่ยงการขาดทุน ยอดขายของธุรกิจจะต้องคุ้มกับค่าใช้จ่ายทั้งหมด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายผันแปรโดยตรงกับการผลิตและไม่เปลี่ยนแปลงไปตามระดับการผลิต การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นเทคนิคที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายคงที่ ค่าใช้จ่ายผันแปรได้และกำไร ถ้าค่าใช้จ่ายของธุรกิจเป็นค่าใช้จ่ายผันแปรได้ทั้งหมด ปัญหาเรื่องปริมาณคุ้มทุนคงไม่เกิดขึ้น แต่เนื่องจากธุรกิจมีค่าใช้จ่ายบางส่วนเป็นค่าใช้จ่ายผันแปรได้ และบางส่วนเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ ธุรกิจจะพบกับการขาดทุนจนกว่ายอดขายจะสูงถึงระดับหนึ่ง การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนสามารถคำนวณได้ดังสมการ

$$Q = \frac{F}{P - V}$$

โดยที่

- Q = ปริมาณการขาย ณ จุดคุ้มทุน
- F = ต้นทุนคงที่
- P = ราคาขายต่อหน่วย
- V = ต้นทุนผันแปรได้ต่อหน่วย

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับการตัดสินใจที่สำคัญของธุรกิจ ซึ่งพอสรุปได้ 3 ประการ คือ

1. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารในกรณีที่ต้องการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่จำหน่าย การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนจะบอกให้ทราบว่าธุรกิจจะต้องขายสินค้ากี่หน่วยจึงกำไร
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนจะช่วยในการกำหนดราคาสินค้า การวางแผนกำไร และการควบคุมค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนของกิจการ
3. ช่วยในการบริหารสินทรัพย์ถาวรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนจะบอกให้ทราบว่า การใช้สินทรัพย์ถาวร เช่น เครื่องจักรและอุปกรณ์ใช้เต็มประสิทธิภาพหรือไม่ หากการใช้สินทรัพย์ถาวรไม่เต็มประสิทธิภาพจะมีผลทำให้ต้นทุนสูงขึ้น

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นันทา สงสวัสดิ์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “ การดำเนินงานของสำนักงานบัญชี ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถามผู้บริหารสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 39 ชุด สรุปผลการศึกษาโดยสังเขปได้ว่า สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจในรูปแบบบุคคล ดำเนินงานมานานกว่า 10 ปี มีจำนวนบุคลากรไม่เกิน 10 คน มีลูกค้าจำนวน 50 – 100 ราย ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ให้บริการจัดทำบัญชี รายงานงบการเงิน และรายงานภาษี คิดค่าบริการตามขนาดทุนจดทะเบียน หากลูกค้าโดยการแนะนำจากบุคคลภายนอกโดยมีค่าตอบแทนให้ ปัญหาด้านการตลาด ด้านการจัดการ และด้านการเงิน เหลืออยู่ในระดับปานกลาง

เบญจมาภรณ์ เทพวิญญากิจ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “ ปัญหาการให้บริการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินการให้บริการของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และเพื่อศึกษาถึงปัญหาการให้บริการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานบัญชีที่อยู่ในจังหวัดลำปางจำนวน 14 แห่ง สรุปผลการศึกษาโดยสังเขปได้ว่า สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่จัดทำบัญชีโดยระบบคอมพิวเตอร์และจัดทำด้วยมือร่วมกัน ลูกค้าต้องการใช้บริการจากสำนักงานบัญชีเพื่อการยื่นเสียภาษีต่อกรมสรรพากรมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อนำส่งงบประจำปีต่อสำนักงานพาณิชย์จังหวัด การคิดค่าบริการจะพิจารณาจากปริมาณงานมากที่สุด สำนักงานบัญชีมีปัญหาด้านมาตรฐานการบัญชี และด้านลูกค้าอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาด้านภาษีอากร

การติดต่อกับหน่วยงานราชการ ความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชี บุคลากร และเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง

ธรรมศักดิ์ รัชชธรรมชัย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “ ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการเลือกสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการเลือกสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถามผู้ประกอบการนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ราย สรุปผลการศึกษาโดยสังเขปได้ว่า ผู้ประกอบการโดยส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายสินค้า มีระยะเวลาดำเนินงานมากกว่า 10 ปี ทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 1 ล้านบาท มีจำนวนพนักงาน 11- 20 คน ส่วนใหญ่ใช้บริการจากสำนักงานบัญชีเพื่อเป็นที่ปรึกษาทางภาษีอากรและไม่เคยเปลี่ยนสำนักงานบัญชี ปัญหาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ผู้ใช้บริการพบประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์พบปัญหาการวางแผนการเงินไม่สอดคล้องต่อกิจการมากที่สุด ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายพบปัญหาจำนวนสาขามีน้อยมากที่สุด ด้านการส่งเสริมตลาดพบปัญหาการประชาสัมพันธ์มีน้อยมากที่สุด ด้านบุคลากรพบปัญหาพนักงานแก้ปัญหาลูกค้าล่าช้ามากที่สุด ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพพบปัญหาการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการมากที่สุด ด้านการให้บริการพบปัญหาไม่มีเทคนิคการสอบบัญชีที่ได้ผลในระยะเวลาที่กำหนดมากที่สุด

สมาน ทิพรัตนารักษ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “ การศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการลงทุนหอพักในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการลงทุนหอพักในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้ที่มีศักยภาพที่จะเป็นผู้ให้บริการในอนาคตจำนวน 369 ราย และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหอพักจำนวน 3 ราย ภายใต้อธิปไตยฐานการยอมรับโครงการที่อัตราผลตอบแทนการลงทุน 8.75% สรุปผลการศึกษาโดยสังเขปได้ว่า เศรษฐกิจในเขตลาดพร้าวกำลังมีการขยายตัวอย่างมาก พบว่าอัตราการใช้พักรุ่งสูงถึง 90 - 100 % ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกหอพักคือด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการบริการ ค่าเช่าที่เหมาะสมที่สุดอยู่ที่ 2,800 บาทต่อเดือน เงินลงทุนเริ่มแรกจำนวน 13,867,500 บาท โดยส่วนของเจ้าของทั้งหมด มีระยะเวลาโครงการ 20 ปี มีระยะเวลาคืนทุน 10 ปี 140 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ ณ อัตราคิดลด 8.75% เท่ากับ 13,868,414 บาท ซึ่งสูงกว่าเงินลงทุนเริ่มแรก อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) 8.78% จึงมีความเป็นไปได้ในการลงทุน